

Grunder för fristående examen

**YRKESEXAMEN FÖR
SPECIALHANDLEDARE AV
BARN OCH UNGDOM
2003**

Grunder för fristående examen

**YRKESEXAMEN FÖR
SPECIALHANDLEDARE AV
BARN OCH UNGDOM
2003**

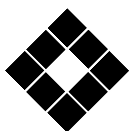
© Utbildningsstyrelsen 2005

Edita Prima Oy

Helsingfors 2005

ISBN 952-13-2357-4 (häft.)

ISBN 952-13-2358-2 (pdf)

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

DNR **39/011/2003**

FÖRESKRIFT **Iakttas som förpliktande**

DATUM **31.10.2003**

Giltighetstid
fr.o.m. 1.11.2003 tillsvidare

De stadganden på vilka befogenheten att
utfärda föreskriften bygger

L 631/1998 13 § 2 mom

A 812/1998 1 § 1 mom

Upphäver Föreskrift Nr

Ändrar Föreskrift Nr

GRUNDERNA FÖR YRKESEXAMEN FÖR SPECIALHANDLEDARE AV BARN OCH UNGDOM

Utbildningsstyrelsen har fastställt grunderna för yrkesexamen för special-
handledare av barn och ungdom. Examensgrunderna skall iakttas fr.o.m.
1.11.2003 tillsvidare.

Utbildningsanordnare som ordnar utbildning som förbereder för examen eller
för del därav skall göra upp och godkänna en läroplan för utbildningen med
beaktande av vad som bestämts i dessa grunder. Som en del av den förberedande
utbildningen skall ordnas prov som utvisar yrkesskickligheten.

Examenskommissionen, examensarrangören och utbildningsanordnaren kan inte
lämna grunderna för examen obeaktade eller avvika från dem.

Om de uppgifter som skall antecknas på betygen och om betygsmo-
dellerna samt om grunderna för uppgörandet av de personliga studieprogrammen bestäms
separat.

Generaldirektör

KIRSI LINDROOS

Kirsi Lindroos

Överinspektör

PERTTI PITKÄNEN

Pertti Pitkänen

Hakaniemenkatu 2
PL 380
00531 HELSINKI
Puhelin (09) 774 775

Hagnäsgatan 2
PB 380
00531 HELSINGFORS
Telefon (09) 774 775

INNEHÅLL

Kapitel 1

Syftet med fristående examina och målen för dem.....	7
1 § Fristående examina	7
2 § Förberedande utbildning för fristående examina	7
3 § De allmänna grunderna för sättet av påvisa yrkesskicklighet och för bedömning av examensprestationerna.....	7

Kapitel 2

Uppbyggnaden av yrkesexamen för specialhandledare av barn och ungdom... 8	
1 § Examensdelarna	8

Kapitel 3

Kraven på yrkesskicklighet i yrkesexamen för specialhandledare av barn och ungdom och grunderna för bedömningen	9
--	---

A. Obligatoriska examensdelar

1 § Specialpedagogik och specialhandledning.....	9
a) Krav på yrkesskicklighet	9
b) Mål och kriterier för bedömningen.....	9
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	11
2 § Mångprofessionellt arbete.....	12
a) Krav på yrkesskicklighet	12
b) Mål och kriterier för bedömningen.....	12
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	14
3 § Gemenskap och delaktighet.....	14
a) Krav på yrkesskicklighet	14
b) Mål och kriterier för bedömningen.....	14
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	15
4 § Kulturell interaktion.....	16
a) Krav på yrkesskicklighet	16
b) Mål och kriterier för bedömningen.....	16
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	17

B. Valfria examensdelar

5 §	Handledning och stöd till barn med särskilda behov och till deras familjer	18
	a) Krav på yrkesskicklighet	18
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	18
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	21
6 §	Handledning och stöd till ungdomar med särskilda behov och till deras familjer	22
	a) Krav på yrkesskicklighet	22
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	22
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	26

C. Frivillig examensdel

7 §	Företagsamhet	27
	a) Krav på yrkesskicklighet	27
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	27
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	29

BILAGA 1

Beskrivning av yrket	30
----------------------------	----

BILAGA 2

Yrkesområdet och dess värdegrund	31
--	----

SYFTET MED FRISTÅENDE EXAMINA OCH MÅLEN FÖR DEM

1 § Fristående examina

De fristående examina är inte beroende av det sätt på vilket man förvärvat sig sin yrkesskicklighet. Det kunnande som examinanderna har skaffat sig genom utbildning, i arbetslivet eller genom sina intressen behandlas som en helhet, så att detta kunnande kan användas när den erforderade yrkesskickligheten skall påvisas vid de fristående yrkesproven.

De fristående examina är modulära till sin struktur. De utgörs av uppgiftshelheter, som baseras på arbetslivet och dess utvecklingsbehov och som präglas av det som förenar verksamheten med den teoretiska grunden, av mångsidig yrkesskicklighet och av att arbetsprocessen integreras med resultaten av den. Varje del av en examen utgör ett delområde av yrkeskompetensen, som kan lyftas ut ur den naturliga arbetsprocessen och bilda en självständig helhet som kan bedömas. De fristående yrkesproven arrangeras och avläggs flexibelt för en examensdel i sänder. Examinandernas mål kan också vara att endast avlägga en eller flera delar av en examen, inte hela examen.

Grunden för beskrivningen av kraven på yrkesskicklighet är den kvalifikationsbestämning som anses vara lämpligast för yrkesområdet. Beskrivningen koncentreras på kraven för branschens centrala funktioner, behärskning av verksamhetsprocessen och omfattande yrkespraxis. I kraven ingår också de för arbetslivet nödvändiga språkkunskaperna och sociala färdigheterna.

2 § Förberedande utbildning för fristående examina

Systemet med fristående examina ställer inte examinanderna inför förhandsvillkor i fråga om utbildning. Emellertid avläggs dessa examina i allmänhet i samband med något slag av förberedande utbildning.

Den som anordnar förberedande utbildning skall fastställa läroplanen för utbildningen enligt examensgrunderna. Utbildningen och de fristående yrkesprov som ingår i den skall läggas upp enligt examensdelarna. Det åligger utbildningsanordnaren att arrangera de fristående yrkesproven som en del av den förberedande utbildningen. Till de studerandes skyldigheter hör att delta i dessa prov i samband med studierna.

De gemensamma studier, som ingår i en grundexamen som avläggs som grundläggande yrkesutbildning, är inte obligatoriska i en utbildning som förbereder för en grundexamen som avläggs som en fristående examen. Målen för dessa studier beaktas dock i tillämpliga delar i läroplanen och i undervisningsarrangemangen.

3 § De allmänna grunderna för sättet att påvisa yrkesskicklighet och för bedömning av examensprestationerna

Bedömningen av de fristående yrkesproven förutsätter metodisk insamling av material, beslutsfattande och dokumentering angående examinandernas yrkesmässiga och arbetsrelaterade färdigheter, som jämförs med de i examensgrunderna fastställda kraven på

yrkesskicklighet och med bedömningskriterierna. Tyngdpunkten vid bedömningen ligger på det praktiska arbetet och arbetsmetoderna. Färdigheterna eller kunnandet bedöms i allmänhet direkt enligt motsvarande arbete.

Miljön för de fristående yrkesproven skall vara verklig eller så realistisk som möjligt. Vid bedömningen tillämpas mångsidigt olika kvalitativa bedömningsmetoder såsom iakttagelser, intervjuer, frågor och portföljer samt självbedömning och gruppbedömning. De fristående yrkesproven läggs upp enligt examensdelarna så att man vid proven kan bedöma om examinanden uppfyller de centrala kraven på behärskandet av yrket.

Målen för bedömningen anger de kompetensområden som ägnas speciell uppmärksamhet vid bedömningen. Målen hänför sig till de centrala färdigheterna och man ser till att examinanden behärskar den teori som ligger till grund för arbetet samt att han eller hon behärskar arbetsmetoder, arbetsutrustning, material och arbetsprocesser. Såväl målen för bedömningen som bedömningskriterierna härleds ur kraven på yrkesskicklighet för motsvarande examensdel. Kriterierna för bedömningen baserar sig på målen för bedömningen och de anger och preciserar prestationer på olika nivåer. Bedömningskriterierna utgör trösklar med vilkas hjälp det är möjligt att differentiera kompetensnivån.

Kapitel 2

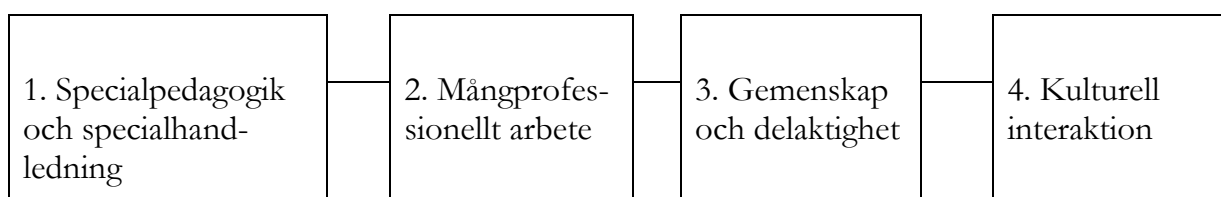
UPPBYGGNADEN AV YRKESEXAMEN FÖR SPECIALHANDLEDARE AV BARN OCH UNGDOM

1 § Examensdelarna

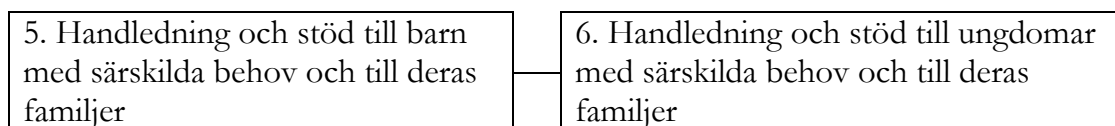
Grunderna för yrkesexamen för specialhandledare av barn och ungdom fördelar sig på fyra obligatoriska och två valfria examensdelar samt en frivillig del.

Hela examen omfattar minst fem examensdelar.

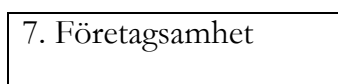
a) Obligatoriska examensdelar är:

b) Valfria examensdelar är:

c) Frivillig examensdel:

KRAVEN PÅ YRKESKICKLIGHET I YRKESEXAMEN FÖR SPECIALHANDLEDNING AV BARN OCH UNGDOM OCH GRUNDERNA FÖR BEDÖMNINGEN

A. OBLIGATORISKA EXAMENSDELAR

1 § Specialpedagogik och specialhandledning

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Etiska utgångspunkter Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan identifiera de etiska utgångspunkterna för sin verksamhet <p>Behärskande av helheter Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar handledningsprocessen. <p>Pedagogiska synsätt och deras tillämpning Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till de viktigaste pedagogiska teorierna och förstår deras betydelse för handledningen. 	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till de vanligaste etiska utgångspunkterna inom pedagogik och handledning och handlar enligt dessa • kan motivera sin verksamhet utifrån gällande etiska regler • handlar förtroendefullt • känner till vilken betydelse olika människosyner och värderingar har för handledningen • kan identifiera den värdegrund och människosyn som verksamheten bygger på och kan föra en diskussion om dessa faktors betydelse för den egna verksamheten. <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan planera, genomföra och utvärdera sin verksamhet • kan motivera verksamhetens nödvändighet och ändamålsenlighet. <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan identifiera olika pedagogiska synsätt och motivera den pedagogik och inlärningssyn som ligger till grund för den egna verksamheten • är förtrogen med de viktigaste pedagogiska begreppen och intresserar sig för den aktuella debatten inom pedagogik och handledning • känner till aktuella trender på området och kan föra en diskussion om dem samt vid behov tillämpa dem

Beaktande av utvecklingsstadiet

Examinanden

- förstår betydelsen av utvecklingspsykologiska teorier om barn och ungdomar som utgångspunkt för sitt arbete.

Specialpedagogisk kompetens

Examinanden

- känner till utmaningarna på det specialpedagogiska området och kan beakta dessa i handledningen.

- kan identifiera sig med sin fostrande roll i uppväxtprocessen och kan motivera dess betydelse för individens, gruppens eller samfundets utveckling.

Examinanden

- kan inom handledningen ta hänsyn till det ålders- och utvecklingsstadium som barnen och ungdomarna befinner sig på
- kan identifiera brytningspunkterna i utvecklingen
- kan förutse eventuella riskperioder i utvecklingen.

Examinanden

- känner till barnets normala utvecklingsgång och kan identifiera avvikelser i utvecklingen och beakta dessa i handledningen
- inser när interventioner är nödvändiga
- känner gränserna för den egna kompetensen och kan agera inom dessa gränser och vid behov bygga upp ett fungerande nätverk till stöd för interventioner
- kan inom handledningen ta hänsyn till olikheter och unika drag hos barnen och ungdomarna och hjälpa dem att uppnå sina mål
- förstår vilka möjligheter och begränsningar integrationen medför för handledningen
- har förmåga att hantera och lösa konflikter mellan individer och grupper som är i behov av särskilt stöd
- kan stödja barn och unga och hjälpa dem att se sina resurser och komma fram till en lösning i olika frågor
- inser vilka gränser den egna verksamheten sätter när det gäller att stödja individer och grupper som är i behov av särskilt stöd
- kan skapa fungerande yrkesövergripande nätverk som tillförsäkrar individer och grupper stöd i uppväxtfasen.

<p>Metodkompetens Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar de viktigaste metoderna för handledning av individer, grupper och organisationer 	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan för personer eller grupper som är i behov av särskilt stöd välja metod och redskap för handledningen genom att beakta situationen och målet samt motivera sina val • kan använda de valda metoderna och redskapen • känner till de gruppdynamiska principerna och kan starta grupper och leda dem • förstår rollernas betydelse i en grupp och kan leda även individer mot gruppens mål • kan beskriva gruppens betydelse för utvecklingen i gruppen och för de enskilda medlemmarna i den • kan ta hänsyn till klienternas och det omgivande samhällets värdegrunder och tar i sitt eget agerande hänsyn till dessa grunder • förstår dialogens och känslornas betydelse för interaktionen och kan bedöma hur dialogorienterad hans eller hennes egen arbetsmetod är.
---	---

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Inom examensdelen Specialpedagogik och specialhandledning som ingår i yrkesexamen för specialhandledare av barn och ungdom bedöms yrkesskickligheten i autentisk arbetsmiljö, till exempel inom barn- och ungdomsarbetet, i skolan, inom barnomsorgen eller på någon institution.Handledningssituationen skall anknyta till en process där examinanden har haft en långvarig relation till de personer som skall få handledning och har informerat sig om vilka särskilda behov just dessa personer har. Det fristående yrkesprovet består av att planera och genomföra handledningen, av en skriftlig del och av självvärdering.

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Förmåga att arbeta i team och grupp Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan samarbeta konstruktivt och resultatriktat i team eller grupp. <p>Nätverkskompetens Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • har den mångprofessionella kompetens som krävs för arbete i nätverk. <p>Skriftlig och muntlig framställningsförmåga Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • har den skriftliga och muntliga framställningsförmåga som arbetet kräver. 	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner tillkomstprocessen för team och grupper • förstår vilken roll han eller hon har i team- och grupparbeten • stödjer genom sitt sätt att agera uppkomsten av ömsesidig respekt mellan medlemmarna i gruppen • kan identifiera och lösa problem i teamet eller gruppen • tar initiativ till åtgärder som utvecklar teamet eller gruppen. <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner tillkomstprocessen för partnerskap och andra former av samverkan • förstår betydelsen av resursplanering inom mångprofessionellt arbete i nätverk • känner till de främsta samarbetsparternas viktigaste utgångspunkter för verksamheten samt deras arbetsrutiner och arbetsmetoder • kan hänvisa sina klienter till andra behövliga tjänster • värdesätter andra som arbetar med barn och unga. <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan uttrycka sig tydligt och anpassa sitt uppträdande efter de situationer som uppkommer i arbetet • kan upprätta dokument på något av de inhemska språken • behärskar fackterminologin och de viktigaste begreppen på området • visar prov på initiativförmåga i diskussioner eller kontakter • kan sköta kontakterna till myndigheter och kolleger på något av de inhemska språken.

<p>Organisering av arbetet Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan organisera sitt arbete • är initiativrik i frågor som gäller organiseringen av arbetet. 	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan självständigt planera sitt arbete • har grepp om tidtabeller och tidsfrister och förstår deras betydelse för arbetet och för andra medlemmar i arbetsorganisationen • ger förslag till organisering av det gemensamma arbetet.
<p>Ansvar i arbetet Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår sitt ansvar och sin betydelse för de barn och ungdomar som han eller hon har som klienter och för deras familjer. 	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • handlar med utgångspunkt i klientens behov • kan lyssna, ge stöd och vid behov hjälpa klienten att lösa aktuella problem • kan och vågar vid behov ingripa i problemsituationer • känner till de regler och bestämmelser om sekretess som gäller i branschen.
<p>Upprätthållande av arbetsförmågan Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • fäster särskild vikt vid sin egen och medarbetarnas arbetsförmåga. 	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan prioritera bland sina arbetsuppgifter för att förhindra överbelastning • tar ansvar för och vårdar sin arbetsförmåga och deltar i den sociala uppbyggnaden av arbetsorganisation • kan på ett ändamålsenligt sätt uttrycka sina önskemål på arbetsplatsen • kan formulera sina utvecklingsbehov och anpassa kraven till arbetssituationen • har förmåga att utveckla och förnya sina arbetsmetoder.
<p>Ekonomisk planering Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till grunderna i ekonomisk planering och kan följa utfallet mot budgeten. 	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • visar prov på kostnadsmedvetenhet när han eller hon fullgör, planerar och utvärderar sina arbetsuppgifter • kan upprätta en budget för sin verksamhet • känner till budgetstrukturen i sin organisation • känner till huvuddragen i ekonomisk planering och uppföljning.
<p>Social servicestruktur Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till den sociala servicestruktur som reglerar handledningen av barn och unga. 	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan sköta kontakter och servicehandledning i särskilda situationer där barn och unga är involverade • kan skaffa fram och tillämpa nödvändig information

<p>Beslutssystem Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • är insatt i beslutssystemet för barn och ungdomar. 	<ul style="list-style-type: none"> • behärskar metoderna för informations-sökning inom den offentliga servicen. <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till huvuddragen i beslutssystemet för den offentliga förvaltningen • kan självständigt följa den samhälleliga debatten och vid behov påverka beslutsfattandet.
--	---

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Det fristående yrkesprovet för examensdelen Mångprofessionellt arbete som ingår i yrkesexamen för specialhandledare av barn och ungdom utförs i en sådan miljö på verksamhetsområdet där det är möjligt att skapa en mångprofessionell samverkan i nätverk. Examinanden påvisar sin yrkesskicklighet i arbetsituationer som utvärderas och genom arbetsplaner, promemorior eller rapporter i anslutning till dem. I det fristående provet ingår också självvärdering.

3 § Gemenskap och delaktighet

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Förmåga att skaffa information Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan skaffa fram den information som behövs i arbetet. <p>Färdigheter i projekt- och processarbete Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • har kunskap och färdigheter i projekt- och processarbete. 	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår principen för livslångt lärande • förstår sambandet mellan lärande och utveckling av organisationen • läser åtminstone en av branschens fack-tidskrifter och är insatt i den aktuella debatten på området • känner till aktuell litteratur på området • kan använda åtminstone en allmän portal för informationssökning på området • kan kritiskt bedöma och utnyttja insamlad information. <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • är insatt i principerna för projektarbete och känner i huvuddrag till rutinerna och arbetsfaserna när ett projekt utarbetas • känner till de viktigaste finansierings-möjligheterna på området • kan motivera målet för och betydelsen av ett projekt eller en process • förstår vilken plats eller roll projektet eller

<p>Utslagning Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> förstår att utslagning är en process och är förtrogen med de viktigaste faktorerna i denna process. <p>Delaktighet Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> har förmåga att uppfatta faktorer som stödjer barn och ungdomar och deras familjer. 	<p>processen intar i relation till servicesystemet och det egna arbetet</p> <ul style="list-style-type: none"> kan bedöma sitt arbete och sin framgång i olika faser av projektet eller processen. <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> förstår att utslagning är ett komplext fenomen kan i sitt arbete förebygga utslagning kan identifiera och analysera sina klienters situation och bakgrund kan tillsammans med klienterna åstadkomma lösningar som gäller framtiden. <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> kan ta initiativ till åtgärder som förbättrar förhållandena i den omgivande miljön kan stödja enskilda individers och organisationers delaktighet, initiativkraft och växelverkan.
--	--

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Det fristående yrkesprovet för examensdelen Samhällskompetens och delaktighet som ingår i yrkesexamen för specialhandledare av barn och ungdom bedöms genom ett samhällsorienterat projektarbete som examinandena genomför. Yrkesprovet bedöms i en autentisk arbetsmiljö, till exempel i samband med någon medborgar- eller boendeaktivitet eller liknande aktiviteter. När det gäller innehållet i projektarbetet skall särskild vikt fästas vid aspekterna utslagning och delaktighet. I bedömningen läggs vikt vid hur examinandena agerar i praktiken och vid skriftliga dokumentationer och självvärdering.

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Kulturell identitet Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> förstår kulturens och religionens betydelse för identiteten. <p>Kännedom om olika religioner Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> är förtrogen med världsreligionerna. <p>Arbete i en mångkulturell miljö Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> kan bemöta människor med olika kulturell bakgrund och arbeta tillsammans med dem. <p>Förtrogenhet med olika sätt att kommunicera samt språkkunskaper Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> har förmåga att kommunicera i situationer där flera kulturer är involverade. <p>Invandrapolitik Examinanden</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> förstår identitetens betydelse i en människas liv är medveten om sina värderingar och attityder och sin livssyn och kan motivera dem förstår olika slag av värderingar och attityder som han eller hon möter i sitt arbete kan i sitt arbete visa respekt för olikheter. <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> har grundläggande kunskaper om de viktigaste erkända religionerna i Finland känner till huvuddragen i de viktigaste världsreligionerna förstår hur olika religioner yttrar sig i det dagliga livet. <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> är förtrogen med huvuddragen och sederna i olika kulturer och kan utnyttja denna kunskap i sitt arbete kan bemöta människor som individer är rättvis och objektiv i sitt arbete förstår vilken betydelse familjen har i olika kulturer kan i enskilda handledningssituationer ta hänsyn till kulturella faktorer förstår vilken betydelse den politiska situationen har i minoritetsfolkens liv kan arbeta etiskt i en mångkulturell miljö. <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> är förtrogen med och förstår olika kulturers sätt att kommunicera kan i situationer där flera kulturer är involverade kommunicera på finska eller svenska samt på ett främmande språk. <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> känner i huvuddrag till de internationella avtal om invandring som berör Finland och kan agera och arbeta enligt dem

<ul style="list-style-type: none"> • känner till invandrapolitiken. <p>Möten mellan kulturer Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till de fenomen som är förknippade med anpassningen till en ny kultur. <p>Förtrogenhet med arbetslagstiftningen Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • är förtrogen med spelreglerna i arbetslivet. 	<ul style="list-style-type: none"> • känner till de särdrag som är förknippade med organiseringen av utbildning för invandrare • känner till förpliktelserna i integrationslagen • känner till den sociala grundtrygghet som erbjuds invandrare • är insatt i asylprocessen • kan beskriva det centrala innehållet i invandrapolitiken i den kommun där arbetsplatsen är belägen. <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till de konflikter som kan uppträda när olika kulturer möts och vet hur man skall tackla dessa konflikter • är insatt i och kan identifiera olika stadier av en kulturchock • kan vid valet av tillvägagångssätt ta hänsyn till individens kulturella bakgrund • kan välja rätta stödåtgärder och nätverk • kan via sitt arbete främja integreringen av invandrare • kan stödja invandrare och hjälpa dem att finna nya mål och meningar med livet. <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner i huvuddrag till det finländska arbetsmarknadssystemet • känner till de viktigaste rättigheterna och skyldigheterna som berör anställda • kan hjälpa och stödja människor med olika kulturella bakgrund att anpassa sig till arbetslivet.
---	---

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Det fristående yrkesprovet för examensdelen Kulturell interaktion som ingår i yrkesexamen för specialhandledare av barn och ungdom bedöms i en verklig mångkulturell arbetsmiljö där examinandan möter barn och/eller ungdomar från olika kulturer. I yrkesprovet skall ingå praktiska interaktionssituationer, exempelvis handledning, stöd och nätverksarbete. Till stöd för utvärderingen kan man använda skriftliga arbeten där examinandan har dokumenterat sina iakttagelser av värderingar och attityder och deras kopplingar till arbetet. I yrkesprovet ingår också examinandans självvärdering.

B. VALFRIA EXAMENSDELAR

5 §Handledning och stöd till barn med särskilda behov och till deras familjer

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Barndomens betydelse Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none">förstår att barndomen är ett skede i livet. <p>Familj och familjearbete Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none">förstår familjens betydelse för barns välbefinnande och liv.	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none">förstår att barndomen är viktig och unikstödjer i sitt arbete barns möjligheter att utvecklas i lugn och rostärker barns självkänsla och utvecklingen av barnets självbildkan diskutera olika värderingar och livsfrågor tillsammans med barnet. <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none">förstår att familjen har stor betydelse som uppväxtmiljö för barnethar klart för sig att föräldrarna har det primära ansvaret för barnets uppfostran och kan stödja dem i dettaförstår vilken betydelse grupper av likställda har som stöd för barnfamiljer och kan ta tillvara dessa gruppers resurserkan bemöta barn och deras familjer objektivt och jämliktförstår att familjer är olika och värdesätter relationerna och värderingarna inom familjenklarar av att hantera familjekriserär förtrogen med metoder och praxis i familjearbetetkänner till de viktigaste familjepolitiska förmånernaär insatt i de servicesystem som stödjer familjenär förtrogen med de viktigaste lagarna, bestämmelserna och rekommendationerna som berör familjen och känner till deras betydelse för sitt eget arbetehandlar i enlighet med de allmänna yrkes-etiska principer som tillämpas inom familjearbetet.

Levnadsförhållanden och levnadssätt

Examinanden

- förstår de förhållanden som barn och familjer lever i.

Förtrogenhet med barnkultur

Examinanden

- förstår barnkulturens betydelse för barnens välbefinnande och dagliga liv.

Fritidstjänster och möjligheter till fritidssysselsättningar

Examinanden

- känner till de viktigaste fritidstjänsterna och möjligheterna till fritidssysselsättningar och förstår deras betydelse för barnens och deras familjers välbefinnande.

Barnskydd

Examinanden

- känner väl till det finländska barnskyddssystemet och praxisen på området.

Examinanden

- har en uppfattning om vilka riskfaktorer som finns i barnens och familjernas levnadsförhållanden och kan agera enligt de krav som situationen ställer
- har en uppfattning om vilken ställning barn och barnfamiljer har i samhället och kan vid behov ta initiativ till att förbättra deras ställning.

Examinanden

- är förtrogen med den nyaste barnkulturen och dess olika uttrycksformer och förstår dess betydelse för barnens dagliga liv och levnadssätt
- förstår vilken betydelse den verksamhet som barnen själva väljer har inom barnuppfostran.

Examinanden

- känner till de viktigaste fritidstjänsterna och möjligheterna till fritidssysselsättningar på sin hemort
- kan hänvisa barn och deras familjer till tjänsterna i fråga och vid behov motivera dem att utnyttja tjänsterna
- kan i sitt arbete dra nytta av verksamheten vid planeringen av nätverk som producerar tjänsterna i fråga
- kan inrätta olika slags aktivitetsgrupper och producera tjänster samt motivera varför dessa är nödvändiga.

Examinanden

- känner till målen för barnskyddet och den viktigaste praxisen på området
- känner till barnskyddslagen och de skyldigheter som följer av den i sitt arbete
- förstår vad som avses med barnets intresse både som begrepp och i praktiken
- inser betydelsen av förebyggande barnskyddsarbete
- kan bemöta och stödja barn och familjer som är föremål för barnskyddsåtgärder och vid behov ordna aktiviteter för dem.

<p>Arbete och sysselsättning Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • inser arbetets och arbetslöshetens inverkan på familjernas dagliga liv och välfärd. 	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan motivera varför arbete är viktigt och beskriva arbetets betydelse för förmågan att hantera sin livssituation, försörjning och sociala relationer • tar i handledningen hänsyn till arbetslöshetens inverkan på barnens och familjernas dagliga liv.
<p>Rusmedel och rusmedelsmissbruk Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till vilken inverkan missbruk har på barnens och familjernas dagliga liv och välmåga. 	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • klarar av att i sitt arbete hantera missbruk hos barn eller hos medlemmar i barnens familjer • känner till de tjänster, stödformer och möjligheter till preventiva åtgärder som erbjuds vid missbruksproblem • förstår modellen för tidigt ingripande • kan agera på rätt sätt om en person är berusad eller drogad • känner till vilka följder missbruk har för en människas funktionsförmåga och dagliga liv • känner till effekterna av de vanligaste drogerna och omfattningen av missbruket • främjar genom sin verksamhet ett nyktert leverne.
<p>Mental hälsa Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan agera och förhålla sig på rätt sätt i situationer med koppling till mentala problem. 	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till de vanligaste mentalsjukdomarna och störningarna i den mentala hälsan samt deras inverkan på funktionsförmågan hos barn och deras familjer • kan i sitt arbete hantera psykiska problem och barn med känslomässiga störningar • känner till vilka riskfaktorer som verkar menligt på den mentala hälsan särskilt under barndomen • känner till de mentalvårdstjänster som står till buds samt det barnpsykiatriska vårdssystemet • kan i sitt arbete stödja den mentala hälsan hos barn och deras familjer.
<p>Brottslighet och våld Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan agera och förhålla sig på rätt sätt i situationer med koppling till våld och brottslighet. 	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan beskriva faktorer och förhållanden som kan medverka till uppkomsten av ett brottsligt eller våldsamt beteende

<p>Utbildningsmöjligheter Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> förstår betydelsen av utbildning. <p>Handikapp och sjukdomar Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> kan i sitt arbete beakta verkningarna av sjukdom och handikapp för funktionsförmågan hos barn och deras familjer. 	<ul style="list-style-type: none"> kan i sitt arbete hantera familjevåld och stödja familjemedlemmarna i situationer med våld kan agera rätt i våldssituationer där barn och deras familjer är inblandade, när en klient uppträder aggressivt och när brottsligt beteende upptäcks känner till vilka stödtjänster som kan anlitas i våldssituationer främjar genom sitt sätt att handla ett samhälle utan våld. <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> känner till huvuddragen i det finländska utbildningssystemet kan klargöra för föräldrarna varför deras barn behöver utbildning för att klara sig i livet. <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> kan i sitt arbete hantera frågor som berör handikapp och sjukdomar och stödja familjen i den aktuella situationen känner till de vanligaste formerna av handikapp och deras inverkan på funktionsförmågan känner till de viktigaste tjänsterna och specialtjänsterna som erbjuds personer med handikapp samt organisationerna på området kan handla i enlighet med målen för den samlade rehabiliteringen och enligt de krav som de egna arbetsuppgifterna ställer samarbetar med klienten och dennes familj har kunskaper i första hjälpen på minst Fhj2-nivå.
--	---

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Inom examensdelen Handledning och stöd till barn med särskilda behov och till deras familjer som ingår i yrkesexamen för specialhandledare av barn och ungdom bedöms yrkesskickligheten i en sådan arbetsmiljö där man kan möta barnet och dess familj. Bedömningen görs i praktiska arbetssituationer där det förekommer interaktion mellan familjemedlemmar och med andra som ingår i nätverket. Sådana funktionella situationer kan vara till exempel diskussioner, nätverksmöten eller evenemang som riktar sig till barn eller till hela familjen. I det fristående yrkesprovet ingår skriftliga arbeten, såsom planer, analyser och portfolier. I yrkesprovet ingår också examinandens självvärdering.

6 §Handledning och stöd till ungdomar med särskilda behov och till deras familjer

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Ungdomstidens betydelse Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> förstår ungdomstidens betydelse som ett skede i livet. <p>Familjen och familjearbete Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> förstår familjens betydelse för de ungas välfärd och för livet. <p>Ungdomars levnadsförhållanden och levnadssätt Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> förstår vilken inverkan levnadsförhållanden och ungdomskulturen har för de ungas välfärd och liv. 	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> förstår att ungdomstiden är viktig och unik stödjer i sitt arbete ungdomarnas självständighetssträvanden stärker de ungas självkänsla och utvecklingen av deras självbild kan diskutera olika värderingar och livsfrågor tillsammans med de unga. <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> förstår att familjen har stor betydelse som uppväxtmiljö för de unga. är medveten om att föräldrarna har det primära ansvaret för uppfostran och kan stödja dem i detta kan bemöta ungdomar och deras familjer objektivt och jämlikt förstår att familjer är olika och sätter värde på relationerna och värderingarna inom familjen klarar av att hantera familjekriser är förtrogen med metoder och praxis inom familjearbetet känner till de viktigaste familjepolitiska förmånerna är insatt i de servicesystem som stödjer familjen är förtrogen med de viktigaste lagarna, författningarna och rekommendationerna som berör familjen och känner till deras betydelse för sitt arbete handlar i enlighet med de allmänna yrkesetiska principer som tillämpas inom familjearbetet. <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> har en uppfattning om de risker som ungdomars levnadsförhållanden kan medföra för samhället och kan vid behov ta initiativ till att förbättra förhållandena. är förtrogen med den nyaste ungdoms-

Fritidstjänster och möjligheter till fritidssysselsättningar

Examinanden

- känner till de viktigaste fritidstjänsterna och möjligheterna till fritidssysselsättningar och förstår deras betydelse för ungdomarnas och deras familjers välbefinnande.

Specialungdomsarbete

Examinanden

- känner till specialungdomsarbetet och dess betydelse som en arbetsform inom ungdomsfostran.

Barnskydd

Examinanden

- känner väl till det finländska barnskyddssystemet och praxisen på området.

kulturen och dess olika uttrycksformer och förstår dess betydelse för de ungas liv och levnadssätt

- förstår vilken betydelse grupper av likställda har som stöd för ungdomarna i deras uppväxt och utveckling
- kan förklara ungdomars verksamhet ur en ungdomskulturell synvinkel.

Examinanden

- känner till de viktigaste fritidstjänsterna och möjligheterna till fritidssysselsättningar på sin hemort
- kan hänvisa ungdomarna till tjänsterna i fråga och vid behov motivera dem att utnyttja tjänsterna
- kan i sitt arbete dra nytta av verksamheten vid planeringen av nätverk som producerar tjänsterna i fråga
- kan starta olika slags aktivitetsgrupper och producera tjänster samt motivera varför dessa är nödvändiga.

Examinanden

- känner till målen för specialungdomsarbetet och de viktigaste arbetsformerna och praxisen på området
- kan för att uppnå målen använda olika verksamhetsformer, metoder och arbetssätt samt motivera sina val
- kan personligen stödja ungdomar och deras familjer i svåra livssituationer
- kan bygga nätverk och samarbeta med andra instanser som främjar målen för specialungdomsarbetet
- kan ordna och organisera behövliga verksamhetsformer
- kan hantera olikheter och värdesätter ungdomar som aktörer.

Examinanden

- känner till målen för barnskyddet och den viktigaste praxisen på området
- känner till barnskyddslagen och de åtaganden som följer av den i sitt arbete
- förstår vad som avses med barnets intresse både som begrepp och i praktiken
- inser betydelsen av förebyggande barn-

<p>Arbete och sysselsättning Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • inser arbetets betydelse för ungdomarnas dagliga liv och familjernas välfärd. <p>Ungdomars boende och stöd för boendet Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • inser betydelsen av en stadigvarande bostad och ett eget hem för ungdomarnas hantering av sitt eget liv och deras självständighet. <p>Rusmedel och rusmedelsmissbruk Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till vilken inverkan missbruk har på familjernas liv och välmåga. 	<p>skyddsarbete</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan bemöta och stödja de ungdomar och familjer som är föremål för barnskyddsåtgärder och vid behov ordna aktiviteter för dem • kan vara medlem i ett yrkesövergripande team och se sitt arbete som en del av helheten. <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan motivera varför arbete är viktigt och beskriva arbetets betydelse för förmågan att hantera sin livssituation, försörjning och sociala relationer • känner till den sysselsättningservice och andra stödformer som erbjuds ungdomar • kan motivera ungdomar att ta till sig den praxis som gäller inom arbetslivet • kan inom handledningen ta hänsyn till arbetslöshetens inverkan på ungdomarnas och deras familjers liv. <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan inför ungdomar, deras familjer och de myndigheter som sköter bostadsfrågor om det är nödvändigt motivera de ungas behov av bostad och stödja dem till eget boende • känner till vilka rättigheter och skyldigheter som är förknippade med boende • känner till den service och de stödformer som rör ungdomars boende och kan hänvisa ungdomarna till den aktuella servicen. <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • klarar av att i sitt arbete hantera missbruk hos ungdomar eller hos medlemmar i ungdomarnas familjer • känner till de tjänster, stödformer och möjligheter till preventiva åtgärder som erbjuds vid missbruksproblem • förstår modellen för tidigt ingripande • kan agera på rätt sätt om en person är berusad eller drogad • känner till vilka följder missbruk har för en människas funktionsförmåga och förmåga att hantera sitt eget liv • känner till effekterna av de vanligaste
--	---

<p>Mental hälsa Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan agera och förhålla sig på rätt sätt i situationer med koppling till mentala problem. 	<p>drogerna och omfattningen av missbruket</p> <ul style="list-style-type: none"> • främjar genom sin verksamhet ett nyktert leverne. <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till de vanligaste mentalsjukdomarna och störningarna i den mentala hälsan samt deras inverkan på funktionsförmågan hos ungdomar och deras familjer • kan i sitt arbete hantera psykiska problem och bemöta ungdomar med känslomässiga störningar • känner till vilka riskfaktorer som verkar menligt på den mentala hälsan särskilt under ungdomstiden • känner till de mentalvårdstjänster som står till buds samt det ungdomspsykiatriska vårdssystemet • kan i sitt arbete stödja den mentala hälsan hos ungdomar och deras familjer.
<p>Brottslighet och våld Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan agera och förhålla sig på rätt sätt i situationer med koppling till våld och brottslighet. 	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan beskriva faktorer och förhållanden som kan bidra till uppkomsten av ett brottsligt eller våldsamt beteende • kan i sitt arbete hantera familjevåld och stödja familjemedlemmarna i situationer med våld • kan agera rätt i våldssituationer där ungdomar är inblandade, när en klient uppträder aggressivt och när brottsligt beteende upptäcks • kan beskriva ungdomsbrottslighetens utveckling i såväl kvantitativt som kvalitativt hänseende • känner till vilka stödåtgärder som erbjuds ungdomar som dömts för brott • känner i huvuddrag till de avsnitt i strafflagen som gäller ungdomar • kan vid behov vara stödperson för en ung person vid en rättsprocess • känner till medlingssystemet • känner till vilka stödtjänster som kan anlitas i våldssituationer • främjar genom sitt sätt att handla ett samhälle utan våld.

<p>Utbildningsmöjligheter Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till vilka utbildningsmöjligheter som står de unga till buds och förstår betydelsen av utbildning. <p>Handikapp och sjukdomar Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan i sitt arbete beakta verkningarna av sjukdom och handikapp för funktionsförmågan hos ungdomar och deras familjer. 	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till huvuddragen i det finländska utbildningssystemet • kan vägleda och motivera ungdomar när de söker till utbildning • förstår vilken betydelse yrkesvägledning och studiehundledning har för ungdomars val av studier • kan klargöra för ungdomar och deras föräldrar varför de unga behöver utbildning för att klara sig i livet. <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan i sitt arbete hantera frågor som berör handikapp och sjukdomar och stödja ungdomar och deras familjer i dessa situationer • känner till de vanligaste formerna av handikapp och deras inverkan på funktionsförmågan • känner till de viktigaste tjänsterna och specialtjänsterna som erbjuds personer med handikapp samt organisationerna på området • känner till de särskilda behoven inom det ungdomsarbete som riktar sig till personer med handikapp samt aktörerna på området • kan handla i enlighet med målen för den samlade rehabiliteringen och enligt de krav som de egna arbetsuppgifterna ställer • samarbetar med klienten och dennes familj • har kunskaper i första hjälpen på minst Fhj2-nivå.
--	--

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Inom examensdelenHandledning och stöd till ungdomar med särskilda behov och till deras familjer som ingår i yrkesexamen för specialhandledare av barn och ungdom bedöms yrkesskickligheten i en sådan arbetsmiljö, där familjen kan mötas. Bedömningen utförs i praktiska arbetssituationer där det förekommer interaktion mellan familjemedlemmarna och med andra som ingår i nätverket. Sådana funktionella situationer kan vara till exempel diskussioner, nätverksmöten eller evenemang som riktar sig till ungdomar eller till hela familjen. I det fristående yrkesprovet ingår skriftliga arbeten, såsom planer, analyser och portfolier. I yrkesprovet ingår också examinandens självvärdering.

C. FRIVILLIG EXAMENSDEL

7 § Företagsamhet

Utgångspunkten när kraven på yrkesskicklighet för den frivilliga examensdelen Företagsamhet fastställs är de processer och de kunskaper som aktualiseras när ett företag inleder sin verksamhet. Avsikten är att de examinander som avlägger denna examensdel skall ha de grundläggande färdigheter som krävs av en företagare och förutsättningar att driva företagsverksamhet.

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinandens bedömning av sin kompetens och utveckling Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none">• kan bedöma sina individuella egenskaper och sina färdigheter som företagare samt göra upp en plan för sina utvecklingsbehov. <p>Utformningen av en affärsidé Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none">• kan utforma en affärsidé som är genomförbar och föreställa sig dess framtida möjligheter.	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none">• kan när företaget inleder sin verksamhet och/eller som företagare analysera sina yrkesfärdigheter, pröva om erfarenheterna räcker till samt bedöma sina utvecklingsbehov• kan planera sin tidsanvändning• kan bygga upp nätverk med aktörer som är viktiga för företagaren och företaget. <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none">• kan utforma en verksamhetsidé och en affärsidé för sitt företag• kan definiera företagets kundgrupper, deras behov och krav• kan göra bedömningar och jämförelser beträffande den marknadsmässiga kvaliteten och särprägnen hos de varor och tjänster som han eller hon utvecklat• kan jämföra olika företagsformer och bland dem välja den som bäst passar den egna företagsverksamheten samt fatta beslut om behövliga åtgärder• kan, vid behov tillsammans med experter, pröva i vilken utsträckning en affärsidé är ekonomiskt lönsam• kan beakta faktorer och bestämmelser som berör företagarens socialskydd och utkomstskydd vid arbetslöshet• kan vid utformningen av affärsidén dra nytta av informationsteknik och moderna metoder för informationssökning• kan med hjälp av sakkunniga sköta de uppgifter som aktualiseras när ett företag inleder sin verksamhet.

Planeringen av ekonomin

Examinanden

- kan sköta planeringen av ekonomin i sitt företag.

Planeringen av marknadsföringen

Examinanden

- kan planera marknadsföringen i sitt företag.

Upprättandet av avtal

Examinanden

- kan upprätta avtal.

Kunskaper i frågor som gäller bokföring, beskattning och företagslagstiftning

Examinanden

- kan handla i enlighet med lagar, förordningar och andra förpliktelser.

Examinanden

- kan definiera vilka faktorer som påverkar företagets resultat och följa resultatutvecklingen
- kan fastställa gränsen för lönsam verksamhet, så att han eller hon t.ex. kan prissätta produkterna eller tjänsterna i sitt företag
- kan planera och följa upp inkomster och utgifter
- kan dra nytta av de tjänster som erbjuds av revisionsbyråer och andra som sköter ekonomiska frågor.

Examinanden

- kan själv eller genom att anlita sakkunnigtjänster analysera utbudet och efterfrågan på marknaden i såväl kvalitativt som kvantitativt hänseende
- kan dela in kunderna i olika segment och definiera de målgrupper som företaget riktar sig till
- kan välja de lämpligaste distributionskanalerna för sina produkter
- kan utnyttja pris, betalningsvillkor och andra konkurrensfaktorer på ett lönsamt sätt
- kan tillsammans med sakkunniga planera marknadsföringsåtgärder och klargöra nyttan av åtgärderna i förhållande till kostnaderna
- kan följa kundtillfredsställelsen och utveckla verksamheten med responsen som grund.

Examinanden

- kan självständigt upprätta avtal som gäller sedvanliga affärstransaktioner
- kan skaffa de sakkunnigtjänster som behövs för att upprätta avtal
- är förtrogen med frågor om upphovsrätt vid ingående av avtal.

Examinanden

- kan med hjälp av sakkunniga ordna skötseln av bokföringen enligt bestämmelserna i lagstiftningen
- kan agera även enligt andra bestämmelser som är bindande för företaget och verksamhetsområdet i fråga

	<ul style="list-style-type: none"> • kan med hjälp av sakkunniga göra upp långsiktiga planer för sin egen och för företagets beskattning samt sköta frågor som gäller mervärdesbeskattningen i företaget. Examinanden är insatt i frågor som gäller pensions-, olycksfalls- och arbetslöshetsförsäkringar och andra frågor som rör den sociala tryggheten • kan sköta frågor som gäller den egna företagarpensionen och andra frågor som rör företagarens sociala trygghet • kan sköta frågor som hör till arbetsgivaren och som gäller medarbetarnas sociala trygghet.
--	--

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

För examendelen Företagsamhet skall examinanden upprätta en skriftlig affärsverksamhetsplan som omfattar affärsidén i komprimerad form, marknadsföringsplan, grov lönsamhetskalkyl samt ekonomi-, finansierings- och skatteplan samt avtalsmodeller för olika kärnfunktioner och för överföring av upphovsrätt.

Det centrala när examensdelen Företagsamhet avläggs är att examinanden visar färdigheter i informationssökning och kan bedöma en affärsidéns funktionsduglighet och göra upp planer. Examinanden skall också visa att han eller hon behärskar grunderna i företagsverksamhet, byggande av nätverk och självutveckling. Examinanden skall visa sin förmåga att på ett kund- och marknadsorienterat sätt och genom att beakta helheten planera, genomföra och utveckla verksamheten i sitt företag och samtidigt ta hänsyn till produktutveckling, marknadsföring och produktion.

För den som skall avlägga examensdelen Företagsamhet upprättas en individuell yrkesprovplan med utgångspunkt i utkastet till en affärsidé. I planen specificeras vilka dokument som krävs för yrkesprovet samt omfattningen av dokumenten liksom nödvändiga utvecklings- och utvärderingssamtal och tidpunkten för dem. Minst en av dem som bedömer yrkesprovet skall vara specialist på företagsverksamhet.

Beskrivning av yrket

Specialhandledare av barn och ungdom har i sitt arbete krävande uppgifter som gäller fostran, handledning och organisation. I handledarnas specialkompetens ingår sociala färdigheter och färdigheter i att bygga upp nätverk liksom förmågan att identifiera individuella och gemensamma utmaningar. Handledarna kan samarbeta i nätverk med projekt och i funktionella situationer och kan vid behov även bygga upp sådana. I yrkesövergripande arbetsgrupper står specialhandledarna för expertisen när det gäller barn och ungdomar och deras kultur, specialpedagogik samt familjernas välfärd och levnadsförhållanden.

I arbetet med barn, ungdomar och deras familjer kan specialhandledarna av barn och ungdom bemöta och hantera specialfrågor och utmaningar som anknyter till fostran och samhället. Sådana är till exempel frågor i anknytning till sysselsättning, boende eller kulturell mångfald och andra faktorer som berör familjernas välfärd. Specialhandledarna är förtrodda med bakgrunden till hur sociala problem uppstår och hur problemen påverkar individen och samhället. De kan komma med förslag och ta initiativ till att förbättra livssituationen och öka välvärden för barn, ungdomar och deras familjer. Specialhandledarna är skickliga aktörer inom interaktion och samarbete och kan tillämpa dessa färdigheter i sitt arbete på ett målinriktat och ansvarsfullt sätt. Sina uppgifter utför de enligt etiska principer och kan samarbeta i nätverk. Att producera tjänster och arbeta i olika verksamhetsmiljöer ställer stora krav på flexibilitet, kreativitet och organisationsförmåga.

Specialhandledarna av barn och ungdom arbetar inom specialungdomsarbetet, i arbeten som kännetecknas av kulturell mångfald, i verkstäder och aktivitetscenter för ungdomar och specialgrupper, inom barnskyddet, på institutioner och sjukhus, inom frivillig- och organisationsverksamhet, inom barnomsorgen, i församlingens barn- och familjearbete, i skolor, inom eftermiddagsverksamheten, vid fritidscenter, i företag på området och som självständig företagare.

Yrkesområdet och dess värdegrund

Utgångspunkten i det arbete som specialhandledare av barn och ungdom utför är en humanistisk och holistisk syn på människan. Till denna anknyter uppfattningen om att människan är viktig och unik. Människan skall leva tillsammans med andra människor och ta hand om sina medmänniskor, i synnerhet dem vilkas möjligheter och förutsättningar att påverka sina livsvillkor, sin miljö och livskompetens är dåliga eller försämrade.

En viktig individuell utgångspunkt är vars och ens rätt att bygga upp sitt liv och ta ansvar för vår gemensamma framtid i fostrande växelverkan på jämbördig nivå med olika slags människor. Utgångspunkten för specialhandledarnas arbete är att förebygga utslagning och ojämlikhet. Det pedagogiska målet för deras arbete är aktiva människor och invånare som har förmåga att reda sig själva och som klarar av att möta förändringar med respekt för ärlighet, rättvisa och jämlikhet. Specialhandledarna bedömer regelbundet effekterna och resultaten av sitt arbete. Utvärderingen ligger till grund för prioriteringarna när det gäller arbetet, målen och verksamhetens inriktning.

Specialhandledarna sörjer för att deras yrkeskompetens ständigt utvecklas och för att nivån på deras arbetsförmåga bevaras och förbättras.

Utbildningsstyrelsen har godkänt dessa examensgrunder med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

De fristående examina är examina som särskilt planerats och utvecklats för att avläggas av den vuxna befolkningen.

Planeringen och genomförandet av de fristående examina baserar sig på ett nära samarbete mellan sakkunniga inom undervisning och arbetsliv.

Utbildningsstyrelsen/försäljning
Pb 380 (Hagnäsgatan 2)
00531 Helsingfors
tfn: (09) 774 774 50
fax (09) 774 774 75
E-post: myynti@oph.fi
Internet: www.oph.fi/svenska/bokhandel